

Lovforslag nr. L 222. Fremsat den 23. marts 1994 af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen)

Forslag

til

Lov om den fri ungdomsuddannelse

Kapitel 1

Formål

§ 1. Formålet med den fri ungdomsuddannelse er at give unge mulighed for at gennemføre et individuelt tilrettelagt uddannelsesforløb, der giver alsidige kvalifikationer og udvikler den unges personlige kompetence.

Stk. 2. Uddannelsen kan tilrettelægges med henblik på, at den unge gennem uddannelsen opnår kvalifikationer, der kan godskrives i det øvrige uddannelsessystem og danne grundlag for tilbagevendende uddannelse.

Kapitel 2

Tilrettelæggelse, indhold m.v.

Uddannelsesplan

§ 2. Den enkelte elev knytter sig ved uddannelsens start til en uddannelsesansvarlig skole, jf. § 5, og udarbejder sammen med denne en individuel uddannelsesplan på grundlag af elevens ønsker og skolens rådgivning. Uddannelsesplanen skal indeholde uddannelsesmål for den enkeltes udvikling af personlig kompetence under uddannelsen, jf. § 1. Det skal fremgå af uddannelsesplanen, hvilke dele, jf. § 3, uddannelsen sammensættes af, hvor lange de enkelte dele er, opgjort i antal elevuger, jf. § 11, til hvilke uddannelsesdele der søges statens uddannelsesstøtte, jf. § 13, og på hvilke skoler m.v. de enkelte dele af uddannelsen skal gennemføres.

Stk. 2. Den uddannelsesansvarlige skole er ansvarlig for kvaliteten af det planlagte uddannelsesforløb og for uddannelsesforløbets sammensætning i forhold til uddannelsesmålet.

Skolen træffer de nødvendige aftaler med andre uddannelsesinstitutioner m.v.

Stk. 3. Uddannelsesplanen kan justeres efter aftale mellem eleven og den uddannelsesansvarlige skole.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om uddannelsesplanens form og indhold.

Indhold

§ 3. Uddannelsen sammensættes af dele af kendte eller nye uddannelser, projektarbejde, foreningsarbejde eller udviklende aktiviteter i øvrigt med henblik på, at den enkelte elev opnår størst mulig udvikling i sin samlede kompetence, jf. § 1.

§ 4. Uddannelsen varer 2 år og skal have et bredt oplysende og udviklende indhold, sammensat af mindst 3 dele fra forskellige områder, jf. § 3.

Stk. 2. Hver enkelt del af uddannelsen kan højst være af et års varighed.

Stk. 3. Uddannelsen kan forlænges op til 3 år, sammensat af mindst 4 dele fra forskellige områder, jf. § 3.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om uddannelsens indhold, herunder om omfanget af skolebaseret undervisning, og om adgangen til orlov i forbindelse med barsel og sygdom.

Uddannelsesansvarlige skoler

§ 5. Som uddannelsesansvarlige skoler kan undervisningsministeren efter ansøgning godkende:

- 1) Folkehøjskoler.
- 2) Efterskoler.
- 3) Husholdningsskoler.
- 4) Håndarbejdsskoler.
- 5) Kommunale ungdomsskoler.
- 6) Produktionsskoler.
- 7) Daghøjskoler.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan efter en konkret vurdering godkende andre institutioner m.v. som uddannelsesansvarlige. For sådanne institutioner finder lovens regler om uddannelsesansvarlige skoler tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Ministeren fastsætter nærmere regler om godkendelse som uddannelsesansvarlig skole i henhold til denne lov, herunder om godkendelse af andre institutioner, jf. stk. 2, og om de uddannelsesansvarlige skolars opgaver.

Stk. 4. Godkendelse af en skole som uddannelsesansvarlig kan tilbagekaldes, hvis skolen ikke opfylder fastsatte betingelser for godkendelse, jf. stk. 3.

§ 6. Den uddannelsesansvarlige skole kan frit tilbyde fri ungdomsuddannelse og optage elever, der har afsluttet grundskolen.

Stk. 2. Den uddannelsesansvarlige skole kan tilrettelægge uddannelsen for grupper af elever.

Uddannelsesbevis

§ 7. Efter afslutning af uddannelsesforløbet gennemføres en samtale mellem den uddannelsesansvarlige skole og eleven om forløbet, og skolen udsteder et uddannelsesbevis.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om uddannelsesbeviset, herunder om bevisets form og indhold, om udarbejdelse af en fælleserklæring og om dokumentation for deltagelse i afbrudte uddannelsesforløb.

Kapitel 3

Vejledning m.v.

§ 8. Den uddannelsesansvarlige skole skal vejlede og rådgive eleven under hele uddannelsesforløbet.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om vejledning og rådgivning, herunder om samarbejdet mellem den uddannelsesansvarlige skole og den kommunale ungdomsvejledning m.v.

Kapitel 4

Godskrivning

§ 9. Uddannelsesaktivitet umiddelbart forud for fastlæggelse af uddannelsesplanen kan indgå i den fri ungdomsuddannelse med indtil 3 måneder. For at blive godskrevet skal uddannelsesaktiviteten

- 1) være del af det uddannelsesforløb på den uddannelsesansvarlige skole, under hvilket uddannelsesplanen bliver fastlagt, og
- 2) være gennemført efter afslutning af grundskolen.

Kapitel 5

Finansiering

Driftsudgifter

§ 10. Deltagelse i undervisning, jf. § 3, finansieres som fastsat i den for den pågældende skoleform gældende lovgivning.

§ 11. Staten yder tilskud til de dele af uddannelsesplanen, jf. § 2, der ikke er finansieret som nævnt i § 10. Tilskuddet ydes pr. elevuge i op til 40 uger pr. uddannelsesår og administreres af den uddannelsesansvarlige skole. Tilskuddet pr. elevuge fastlægges på de årlige finanslove.

Stk. 2. Staten yder et tilskud pr. elev til uddannelsesansvarlige skoler til rådgivning, vejledning og administration. Tilskuddet fastsættes på de årlige finanslove.

Stk. 3. Skolen disponerer frit over tilskud efter stk. 1 og 2, idet formålene med dem forudsættes opfyldt.

Stk. 4. Ministeren kan fastsætte regler om betingelser for ydelse af tilskud i henhold til stk. 1 og 2 og om udbetaling af disse tilskud.

§ 12. Tilskud efter § 11 udbetales endeligt inden for finansåret. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om udbetaling af forskud i løbet af finansåret, indtil grundlaget for tilskudsberegningen er opgjort.

Stk. 2. Ministeren kan for uddannelsesansvarlige skoler, der ikke følger eller opfylder bestemmelserne i denne lov eller regler fastsat af ministeren i henhold til denne lov, tilbageholde tilskud, lade tilskud bortfalde og eventuelt kræve tilskud tilbagebetalt, hvis grundlaget for tilskudsberegning har været fejlagtigt.

Stk. 3. For meget udbetalt tilskud kan modregnes i kommende tilskudsudbetalinger.

Støtte til eleven

§ 13. Under gennemførelse af en fri ungdomsuddannelse er eleven berettiget til statslig elevstøtte, kommunal elevstøtte eller deltagergodtgørelse efter de for den enkelte skoleform gældende regler.

Stk. 2. En elev, der er fyldt 18 år, kan modtage statens uddannelsesstøtte, herunder støtte til delvis dækning af undervisningsafgift, efter de almindelige regler herom for ungdomsuddannelser.

Stk. 3. Eleven kan vælge at søge støtte efter stk. 1 eller stk. 2. Eleven kan én gang i løbet af uddannelsen ændre sit valg.

Kapitel 6

Regnskab og revision

§ 14. Den uddannelsesansvarlige skole aflægger regnskab for tilskud i henhold til § 11. Regnskabsåret er kalenderåret. Regnskaberne opstilles og revideres efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren. Regnskaberne skal revideres af en statsautoriseret revisor, en registreret revisor, Rigsrevisionen, Kommunernes Revisionsafdeling, Direktoratet for Statens Revision eller andre kommunale revisionsorganer.

Kapitel 7

Konsulentvirksomhed og efteruddannelse m.v.

§ 15. Undervisningsministeren kan yde tilskud til konsulentvirksomhed og leder- og medarbejderuddannelse.

Kapitel 8

Forskellige bestemmelser

Fællesrådet for den Fri Ungdomsuddannelse

§ 16. Fællesrådet for den Fri Ungdomsuddannelse sammensættes af

- 1) 1 repræsentant for hver af de i § 5, stk. 1, nævnte skoleformer,
- 2) indtil 6 medlemmer udpeget af undervisningsministeren, herunder 1 repræsentant for de institutioner, der måtte være godkendt i henhold til § 5, stk. 2.

Stk. 2. Undervisningsministeren udpeger blandt fællesrådets medlemmer formanden for fællesrådet, der tillige er formand for fællesrådets forretningsudvalg.

Stk. 3. Ministeren fastsætter vedtægterne for fællesrådet.

Stk. 4. Staten yder tilskud til fællesrådets virksomhed.

Stk. 5. Ministeren fastsætter nærmere regler om betingelserne for ydelse af tilskud, herunder forskud på tilskud, og om fællesrådets regnskabsaflæggelse og revision.

§ 17. Fællesrådet rådgiver undervisningsministeren om alle forhold vedrørende den fri ungdomsuddannelse. Fællesrådet formidler oplysninger om uddannelsesansvarlige skoler og varetager kursusvirksomhed, administrative opgaver og oplysningsvirksomhed i henhold til denne lov.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om fællesrådets opgaver.

§ 18. Undervisningsministeren kan indhente oplysninger fra de uddannelsesansvarlige skoler om alle forhold vedrørende uddannelsen og kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 2. Ministeren kan bemyndige Fællesrådet for den Fri Ungdomsuddannelse til at indhente oplysninger som nævnt i stk. 1.

Klageadgang

§ 19. Klager over den uddannelsesansvarlige skoles varetagelse af opgaverne i henhold til § 2, stk. 2, kan af eleven inden for 4 uger efter uddannelsesplanens udarbejdelse indbringes for Fællesrådet for den Fri Ungdomsuddannelse.

Stk. 2. Klager over skolens varetagelse af opgaverne i henhold til § 8, stk. 1, kan indbringes for fællesrådet inden 4 uger efter indtræden af det forhold, der giver anledning til klagen.

Stk. 3. Hvis klagen imødekommes, træffer fællesrådet beslutning om de foranstaltninger, som klagen giver anledning til. Får klageren ikke medhold, kan fællesrådets afgørelse inden for 4 uger efter meddelelsen af afgørelsen indbringes for Undervisningsministeriet.

Afbrudte uddannelsesforløb og skift af uddannelsesansvarlig skole

§ 20. Eleven kan i løbet af uddannelsen tilknyttes en anden uddannelsesansvarlig skole, når

- 1) den uddannelsesansvarlige skole ophører med at drive skolevirksomhed,
- 2) godkendelsen som uddannelsesansvarlig skole inddrages, jf. § 5, stk. 4, eller
- 3) det ikke er muligt at opretholde det fornødne tillidsforhold mellem eleven og den uddannelsesansvarlige skole.

Stk. 2. Fællesrådet for den Fri Ungdomsuddannelse bistår eleven med at skabe kontakt til en anden uddannelsesansvarlig skole i de i stk. 1 nævnte tilfælde.

§ 21. Til elever, der har behov for det, gives der specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Kapitel 9

Ikrafttræden m.v.

§ 22. Loven træder i kraft den 1. august 1994. Uddannelse i henhold til § 1 kan dog tidligst påbegyndes den 1. januar 1995.

§ 23. I lov om statens uddannelsesstøtte, jf. lovbekendtgørelse nr. 786 af 27. september 1993, affattes § 3, *stk. 1, nr. 2*, således:

- »2) en gymnasial uddannelse, som efter afslutning af en erhvervsuddannelse, en hertil svarende elev-/lærlingeuddannelse eller en fri ungdomsuddannelse er nødvendig for at gennemføre en videregående uddannelse, og«.

§ 24. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for lovforslaget

Forslaget om en fri ungdomsuddannelse fremsættes på baggrund af Folketingets debat af undervisningsministerens redegørelse om Uddannelse til Alle*). Den fri ungdomsuddannelse er dermed del af en samlet indsats for, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse.

Ud af en ungdomsårgang gennemfører ca. 1/4 ikke en ungdomsuddannelse. Disse unge vil være ringere stillet, end hvis de havde en uddannelsesmæssig baggrund at leve deres voksentilværelse på.

Uddannelse er ikke garanti for beskæftigelse, men specielt de unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, risikerer passivitet og isolation fra fællesskabet. Disse unge vil i mange tilfælde være mere sårbare i et samfund med beskæftigelsesmæssige problemer.

For at uddannelse til alle skal være et reelt og acceptabelt tilbud, er det ikke tilstrækkeligt at sats på det etablerede uddannelsessystem. Der må også åbnes nye uddannelsesmuligheder for de unge, der ønsker at sammensætte deres egen uddannelse. Hermed anerkendes tillige den omfattende aktivitet, som de unge selv vælger uden for de eksisterende ungdomsuddannelser.

Hvor erhvervsgrunduddannelsen primært sigter mod at udvikle kvalifikationer hos den unge, der giver dels umiddelbar adgang til at fortsætte i en erhvervskompetencegivende uddannelse, dels grundlag for beskæftigelse på arbejdsmarkedet, sigter den fri ungdomsuddannelse - med sit afsæt i den folkeoplysende tradition - mod udvikling af den unges personlige kompetence og fortsatte uddannelse i bred forstand.

Den fri ungdomsuddannelse skal kunne rumme unge med meget forskellige forudsætninger og skal fungere som et alternativ til eksisterende ungdomsuddannelser, som en indgang til disse, eller som en direkte uddannelse til beskæftigelse, og i alle tilfæl-

de bidrage til at udvikle den unges personlighed og forudsætninger for en rig voksentilværelse.

Den fri ungdomsuddannelse skal styrke de unges grundlag for at tage aktivt del i den livslange uddannelse, som i stigende grad er nødvendig for, at den enkelte kan gøre sig gældende også i folkestyre, arbejds- og kulturliv i et moderne, kompliceret samfund.

Den fri ungdomsuddannelse skal således ikke blot tilbyde de unge kundskaber i traditionel forstand. Den skal også være en god begyndelse på den række af undervisningstilbud og kurser, der fremover med jævne mellemrum vil indgå naturligt i tilværelsen. Den fri ungdomsuddannelse skal derfor også fremme forståelsen af, at uddannelse ikke er en engangsforeteelse, men en jævnligt tilbagevendende begivenhed.

Et centralt led i den fri ungdomsuddannelse er styrkelse af den enkeltes evne til at planlægge og gennemføre længerevarende uddannelsesforløb, sammenstykket af forskellige dele.

For unge, der måske er kørt fast i det kendte uddannelsessystem, skal den fri ungdomsuddannelse også kunne udgøre en ny start. Herigennem skal den enkelte kunne opdage eller genopdage, at det både kan være spændende og udbytterigt at uddanne sig.

Målgruppen er de unge, der ikke benytter eller fuldender de eksisterende ungdomsuddannelser.

Den fri ungdomsuddannelse skal rumme udfordringer for både »stærke« og »svage« unge. Den skal være bred og alsidig med udgangspunkt i den unges interesser og forudsætninger og med et uddannelsesmål for øje, der sigter mod størst mulig udvikling af den enkeltes personlige kompetence. Uddannelsesmålet opstilles med udgangspunkt i den enkelte unges forudsætninger og aktuelle kompetencer, både socialt, praktisk, kreativt og intellektuelt.

Den fri ungdomsuddannelse bygger først og fremmest på den folkeoplysning, som er støttet gennem lovgivning. Desuden kan der indgå andre dele, som sigter mod udvikling af den unges personlighed. Ud-

*) jf. Folketingets Forhandlinger 1993-94, spalte 2146-2187

dannelsen som helhed skal ikke alene indeholde tilegnelse af færdigheder og kundskaber, men også sætte disse ind i en større sammenhæng.

Mange unge - og yngre voksne - deltager allerede i dag i områder inden for folkeoplysningen enten i fritiden eller på fuld tid, det være sig i foreningsarbejde, undervisning eller uddannelse. Den kompetence, som de unge kan opnå gennem deltagelse i folkeoplysningens tilbud, er i dag oftest alene på det personlige plan og giver med få undtagelser ingen formel merit.

Den fri ungdomsuddannelse kan således være et alternativ til de eksisterende ungdomsuddannelser. De enkelte dele af uddannelsen kunne sammenstykes på en sådan måde, at der opnås adgang til fortsat uddannelse. Det kan f.eks. ske ved, at der igennem den fri ungdomsuddannelse erhverves de nødvendige forudsætninger for at bestå en adgangsgivende prøve eller ved at lade relevante gymnasiale enkeltfag indgå i eller supplere uddannelsen.

Uddannelsen kan også give merit i de øvrige ungdomsuddannelser afhængig af det individuelt tilrettelagte uddannelsesforløb. Ved fortsat uddannelse efter den fri ungdomsuddannelse godskrives de kvalifikationer, der er opnået, efter reglerne for den uddannelse, den unge fortsætter på. Dette skal ses i forlængelse af de åbninger over for utraditionel kompetence, der i øvrigt sker inden for eksemplevis de erhvervsrettede ungdomsuddannelser og de videregående uddannelser.

Endelig kan uddannelsen målrettes direkte mod beskæftigelse, f.eks. inden for særlige niches på nye vækstområder, hvortil der endnu ikke findes formaliserede uddannelseskrav.

Den fri ungdomsuddannelse tilrettelægges ud fra den enkeltes ønsker og forudsætninger. Uddannelsen vil derfor i praksis blive udformet på mange forskellige måder og kan derved rumme den mangfoldighed af ønsker og interesser, der findes blandt unge, der ikke kan finde sig til rette i de kendte ungdomsuddannelser.

Nogle unge vil kunne gennemføre den fri ungdomsuddannelse individuelt og ved hjælp af rådgivning og vejledning selv foretage de planlagte skift mellem forskellige uddannelsesdele.

Andre unge har mere behov for at finde støtte og opbakning i et fællesskab, hvor en gruppe unge sammen gennemfører en uddannelse, der i hovedtrække er identisk.

Den fri ungdomsuddannelse sammensættes i et forløb af 2 til 3 års varighed. Uddannelsen består af mindst 3 henholdsvis 4 forskellige dele af kendte eller nye uddannelser og undervisningsforløb, foreningsarbejde eller udviklende aktiviteter i øvrigt.

Der kan f.eks. være tale om kurser på højskoler, efterskoler, husholdningsskoler, håndarbejdsskoler, landbrugsskoler, daghøjskoler, produktionsskoler eller i den kommunale ungdomsskole, om undervisning i henhold til lov om støtte til folkeoplysning, foreningslivets lederuddannelser, erhvervsuddannelsernes skoleundervisning, herunder TX-enkeltfag, kurser på voksenuddannelsescentre eller HFkurser m.v. Også studieophold og andre ophold i udlandet kan indgå i en fri ungdomsuddannelse, ligesom kommunale projekter og aktiviteter og unges egne projekter og aktiviteter kan indgå.

Den fri ungdomsuddannelse er baseret på frivillighed og ansvarlighed hos både den unge og de skoler og uddannelsesinstitutioner m.v., der indgår i et uddannelsesforløb.

Den frie tilrettelæggelse indebærer, at den enkelte skoleforms egenart forbliver uændret, uanset den indgår i en formelt godkendt ungdomsuddannelse. Prøver og karaktergivning kommer derfor kun til at indgå i uddannelsen i den udstrækning, det i forvejen er del af undervisningen i det planlagte forløb.

Den fri ungdomsuddannelse forankres i de skoleformer, der har rod i den folkeoplysende tradition. De frie kostskoler, den kommunale ungdomsskole, produktionsskolerne og daghøjskolerne vil kunne godkendes som uddannelsesansvarlige skoler. Lovforslaget rummer imidlertid også mulighed for, at undervisningsministeren efter en konkret vurdering godkender andre skoler m.v. som uddannelsesansvarlige. Ønsket er at fremme en så fri, bred og alsidig tilrettelæggelse af uddannelsen som muligt, og samtidig sikre kvaliteten af den unges uddannelse.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Målsætningen med den fri ungdomsuddannelse er, at yderligere ca. 2 pct. af en ungdomsårgang vil gennemføre en ungdomsuddannelse. Dette svarer til en tilgang på 1500 - 2000 årligt, svarende til en bestand på godt 3000 årselever.

Da der er tale om et alternativt tilbud om ungdomsuddannelse, forventes kun egentlige merudgifter svarende til ca. en fjerdedel af eleverne.

De årlige merudgifter til undervisning m.v., jf. § 10 og § 11, stk. 1, skønnes på længere sigt at udgøre ca. 40 mio. kr., mens udgifterne til vejledning m.v., jf. § 11, stk. 2, skønnes at udgøre ca. 15 mio. kr. årligt. Endelig forventes udgifter til statens uddannelsesstøtte og elevstøtte, jf. § 13, at beløbe sig til ca. 10 mio. kr. årligt.

Der er således tale om samlede offentlige merudgifter i størrelsesordenen 65 mio. kr. årligt. Da uddannelsen er to-årig, slår de samlede merudgifter

først igennem i 1997, mens udgifterne i 1995 og 1996 skønnes at beløbe sig til henholdsvis 10 mio. kr. og 25 mio. kr.

Lovforslaget vil medføre udgifter til administration, herunder edb-udvikling m.v., og til drift af Fællesrådet for den Fri Ungdomsuddannelse.

Undervisningsministeriets administration af loven, herunder anvisning af tilskud m.v. samt information og evaluering af den fri ungdomsuddannelse medfører fra 1995 årlige merudgifter på 3,4 mio. kr., heraf 1,4 mio. kr. til lønsum i Undervisningsministeriets departement.

I 1994 afsættes til udvikling af et edb-baseret tilskudssystem m.v. 0,5 mio. kr., og 1 mio. kr. til udvikling af kursusmateriale og den initierende kursusvirksomhed for vejledere ved de uddannelsesansvarlige skoler. Kursusvirksomheden vil fra 1. januar 1995 eller snarest derefter blive overtaget af Fællesrådet for den Fri Ungdomsuddannelse.

Til foreløbige udgifter til informationsvirksomhed og lønsum i 1994 afsættes 1,5 mio. kr.

Tilskud til fællesrådets drift, herunder kursusvirksomhed og oplysningsarbejde, medfører fra 1995 årlige merudgifter på 2 mio. kr.

For at fremme skoleformernes initiativer i den fri ungdomsuddannelse og styrke indsatsen i forbindelse med uddannelsens opbygning forudsættes der i skoleåret 1994/95 ydet tilskud til konsulentvirksomhed til en samlet udgift på 0,7 mio. kr.

Etablering af den fri ungdomsuddannelse vil således medføre engangsudgifter i 1994 på ialt 3,7 mio. kr., som dækkes af dertil reserverede midler på finansloven for 1994.

Spørgsmålet om merudgifter i forbindelse med den fri ungdomsuddannelse har været drøftet med de kommunale organisationer. Spørgsmålet vil blive løst i forbindelse med forhandlingerne om bloktilskudsregulering.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til kapitel 1

Til § 1, stk. 1

Formålet med den fri ungdomsuddannelse er, at den unge igennem et uddannelsesforløb, der tilrettelægges ud fra den enkeltes forudsætninger og behov, både opnår alsidige kvalifikationer og udvikler sin personlige kompetence. I den personlige kompetence indgår egenskaber som ansvarlighed (for sig selv og andre), selvstændighed, evne til at planlægge, formulere sig og til at samarbejde. Udvikling af den personlige kompetence indebærer også udvikling af et spektrum af evner på det musisk-kreative område.

Målet er således, at den unge, der har afsluttet en fri ungdomsuddannelse, som helhed er bedre rustet til at opnå et tilfredsstillende voksenliv.

Den fri ungdomsuddannelse kan være del af et længere uddannelsesforløb for den enkelte unge. Uddannelsen kan også kvalificere direkte til arbejdsmarkedet, hvor de personlige kvalifikationer vægtes stadig højere. Sammenstyknin g af en individuel kompetence gør det også muligt at målrette en fri ungdomsuddannelse mod beskæftigelsesmæssige nicher med behov for ganske bestemte kompetencer, f.eks. inden for vækstområder som kultur, miljø, genbrug, turisme og lignende. I disse tilfælde indeholder uddannelsen dele med særlig relevans for det pågældende beskæftigelsesområde, men bevarer i øvrigt sin bredde.

Til § 1, stk. 2

Uddannelsesplanen tilrettelægges også med henblik på at opnå merit i en anden ungdomsuddannelse.

Uddannelsesplanen kan sammensættes med særligt henblik på at bestå adgangsprøver, som f.eks. til social- og sundhedsuddannelserne, eller på at opfylde adgangsbetingelser til f.eks. pædagoguddannelsen eller socialrådgiveruddannelsen.

I uddannelsesplanen kan f.eks. indgå HF enkeltfag, så den unge efter afslutning af den fri ungdomsuddannelse kan opnå en fuld HF-eksamen med til lægsklip inden for statens uddannelsesstøtte, jf. også bemærkningerne til § 13.

Til kapitel 2

Til § 2, stk. 1

Det er forudsat, at den fri ungdomsuddannelse påbegyndes med eller i direkte forlængelse af et kursus på den uddannelsesansvarlige skole. Herved etableres forudsætningerne for den tilknytning, der er udgangspunktet for den uddannelsesansvarlige skoles vejledning og rådgivning under uddannelsen.

Den uddannelsesansvarlige skole skal påse, at der for den enkelte unge i uddannelsesplanen opstilles uddannelsesmål, der sikrer den optimale udvikling af den unges evner og kompetence ud fra en helhedsbetragtning, samtidig med, at der tilstræbes kvalifikationer, der i størst muligt omfang kan godskrives i forhold til fortsat uddannelse. Den fri ungdomsuddannelse skal ikke være en specialiseret uddannelse, selv om den er tilrettelagt specielt for hver enkelt, og skolen skal blandt andet sikre, at den unges personlige kompetence og kvalifikationer udvik-

les bredt, både inden for det sociale, praktiske, kreative og intellektuelle område.

Den uddannelsesansvarlige skole skal informere den unge om muligheder for godskrivning af uddannelsens enkelte dele ved eventuel videre uddannelse. Oplysning om muligheder for godskrivning vil naturligvis bero på den enkeltes eventuelle ønsker om videre uddannelse, og fuldstændig sikkerhed ved godskrivning vil den unge kun kunne opnå, hvis der indhentes et egenligt forhåndstilsagn om godkendelse fra en konkret uddannelsesinstitution, eller hvis der foreligger generelle regler om godskrivning, f.eks. for 1. skoleperiode i en erhvervsuddannelse.

Med udgangspunkt i den unges ønske om fortsat uddannelse skal den uddannelsesansvarlige skole sikre, at den unge gennem de opstillede uddannelsesmål opnår de fornødne kvalifikationer. Skolen skal samtidig afklare mulighederne for godskrivning af de enkelte uddannelsesdele eller uddannelsen som helhed ved eventuel videre uddannelse, orientere om eventuelle adgangskrav i videre uddannelse og om beskæftigelsesmuligheder med udgangspunkt i den fri ungdomsuddannelse.

Som et led i realisering af redegørelsen om Uddannelse til Alle udarbejder Undervisningsministeriet en meritvejledning, der vil gøre det lettere for både den unge, de uddannelsesansvarlige skoler og de aftagende uddannelsesinstitutioner at vurdere muligheden for godskrivning af de enkelte uddannelseselementer i en fri ungdomsuddannelse.

Uddannelsesplanen bliver til i samarbejde mellem den unge og skolen, men som udgangspunkt på den unges initiativ. Skolens opgave er i den sammenhæng at vejlede og inspirere den unge og at være behjælpelig med at etablere de nødvendige kontakter til andre uddannelsesinstitutioner m.v. Skolen skal samtidig fastholde den unges uddannelsesmål som det centrale i uddannelsesplanen. Uddannelsesmålet vil kunne justeres i løbet af uddannelsen. Hvis der ikke kan opnås enighed mellem skolen og den unge om uddannelsesplanen, kan skolen ikke være uddannelsesansvarlig for den pågældende.

Til § 2, stk. 2

Den uddannelsesansvarlige skole er ikke ansvarlig for andre skolers undervisning, men for uddannelsesforløbet sammensætning i forhold til det aftalte uddannelsesmål. Dette indebærer, at skolen i hvert enkelt tilfælde må vurdere de ønsker til uddannelsesplan, der kommer fra den unge og vurdere, om den unge gennem det planlagte forløb har mulighed for at nå de fastsatte mål.

Skolen bør være opmærksom på, om uddannelsesplanen i løbet af uddannelsen skal justeres i forhold til den unges udvikling og ønsker.

Skolen er samtidig ansvarlig for vurdering af kvaliteten af projekter og andre udviklende aktiviteter, der indgår i uddannelsesplanen.

Ved vurdering af kvaliteten i udlandsophold, der indgår i en fri ungdomsuddannelse, vil uddannelsesansvarlige skoler kunne hente vejledning i Informationscentret for Ungdomsudveksling, Arbejdsmarkedets Center for Internationale Uddannelsesaktiviteter og Rektorkollegiet eller andre organisationer med speciale i udvekslingsophold m.v.

Den uddannelsesansvarlige skole skal sikre, at uddannelsesplanen er realistisk, herunder indgå aftaler med de involverede uddannelsesinstitutioner, organisationer mv. og orientere disse om eventuelle ændringer i uddannelsesforløbet. Skolen skal oplyse samarbejdspartnerne om, at de ved kursets afslutning skal give en skriftlig bekræftelse på, at den unge har deltaget i undervisningen/aktiviteten, og hvad uddannelsen/aktiviteten har bestået i. Evaluering af deltagelsen foregår typisk kun, hvor der er tradition eller regler for dette, men forudsættes at følge de regler, der normalt gælder for den pågældende skoleform.

Til § 2, stk. 3

Ændring af uddannelsesplanen kan blive aktuelt i løbet af uddannelsesforløbet, jf. også bemærkningerne til stk. 2.

Ændring af uddannelsesplanen kan også være begrundet i fravær fra uddannelsen på grund af sygdom, barsel, aftjening af værnepligt mv.

Hvis uddannelsesplanen ændres, skal det fremgå af den ny uddannelsesplan, til hvilke aktiviteter der søges statens uddannelsesstøtte, jf. bemærkningerne til § 13.

Til § 2, stk. 4

Der tænkes fastsat regler om uddannelsesplanens detaljeringsgrad og konkretisering af den unges uddannelsesmål. Det skal fremgå af uddannelsesplanen, hvordan de enkelte dele af uddannelsen forventes at bidrage til opfyldelse af uddannelsesmål(ene).

Uddannelsesplanen skal underskrives både af den unge og den uddannelsesansvarlige skole. For unge, der er undergivet forældremyndighed, kræves godkendelse fra forældremyndighedens indehaver til uddannelsesplanen og eventuelle ændringer i planen.

Uddannelsesplanen vedlægges bekræftelser fra de øvrige skoler m.v., der indgår i uddannelsesforløbet.

Til § 3

Ved *kendte uddannelser* forstås blandt andet kurser på de skoler, der er nævnt i § 5, stk. 1, og moduler fra de øvrige ungdomsuddannelser, f.eks. erhvervsuddannelsernes skoleundervisning, social- og sundhedsuddannelserne, gymnasiale uddannelser samt kurser på voksenuddannelsescentre, specialundervisning for voksne, arbejdsmarkedsuddannelsescentre, herunder erhvervsintroducerende kurser, foreningernes egne uddannelser samt undervisning i henhold til lov om støtte til folkeoplysning.

Nye uddannelser kan være uddannelser, der tilrettelægges specielt med henblik på den fri ungdomsuddannelse og andre nye uddannelser, f.eks. unges egne uddannelser.

Projektarbejde kan være kommunalt finansierede uddannelsesprojekter eller beskæftigelsesprojekter, hvor disse indgår i uddannelsesmålet. Efter den uddannelsesansvarlige skoles bedømmelse kan der også være tale om unges egne projekter, der gennemføres uafhængigt af kommunal finansiering, baseret på frivillig arbejdskraft.

Foreningsarbejde kan være arbejde i idrætsforeninger, politiske foreninger, religiøse foreninger, spejderbevægelser, elevorganisationer, faglige organisationer, miljøorganisationer og andre almennyttige organisationer, herunder organisationer, der driver socialt hjælpearbejde. Foreningsarbejde kan styrke den unges evne til planlægning og gennemførelse af aktiviteter, ledelse på demokratiske præmisser, samarbejdsevne- og vilje samt kendskab og tilknytning til lokalsamfundet. Foreningsarbejde kan også være praktiske opgaver, der løses i et socialt og kulturelt fællesskab.

Også *arbejdspladserfaring* fra ikke-faglige praktikophold vil kunne indgå i uddannelsen, hvor dette vurderes at medvirke til opfyldelse af uddannelsesmålet.

Udviklende aktiviteter i øvrigt omfatter blandt andet udlandsophold, herunder pædagogisk tilrettede udvekslingsprogrammer, studieture eller udvekslinger, hvori der indgår elementer af frivilligt arbejde. Også udlandsophold, der ikke indgår i et særskilt udviklet pædagogisk program, kan indgå i en fri ungdomsuddannelse, hvis det sikres, at den unges oplevelser under opholdet sættes ind et større socialt og kulturelt perspektiv.

Til § 4, stk. 1

Uddannelsen er en fuldtidsuddannelse. Den kan tilrettelægges med parallelt forløbende aktiviteter, f.eks. enkeltfagsundervisning eller foreningsarbejde kombineret med skoleundervisning, f.eks. på en af

de i § 5, stk. 1 nævnte skoler. Ingen del af uddannelsen kan, omregnet til fuld tid, være af over 1 års varighed, jf. også stk. 2.

Kravet om, at uddannelsen skal være sammensat af mindst 3 forskellige dele, skal sikre bredde og alsidighed i uddannelsen. Den unges personlige udvikling kan fremmes netop i skiftet mellem forskellige miljøer, der hver især repræsenterer en egen kultur og livsanskuelse. Ved skift mellem forskellige skolemiljøer, bliver også indlæringsformen og -metoden af forskellig karakter.

Bestemmelsen stiller krav om sådanne skift. En fri ungdomsuddannelse kan altså ikke bestå af f.eks. 2 års ophold på ialt 3 forskellige efterskoler. Derimod stilles der ikke krav om, at den unge bevæger sig ud af en given ideologisk eller religiøs ramme/livsanskuelse. Et uddannelsesforløb kan således godt sammensættes af dele, der alle er hentet fra samme idebetonede miljøer.

I bemærkningerne til § 3 er opregnet eksempler på mulige dele fra forskellige områder, der kan indgå i den fri ungdomsuddannelse.

Til § 4, stk. 2

Der er ikke stillet krav om en mindste varighed af den enkelte uddannelsesdel. Den uddannelsesansvarlige skole må påse, at de enkelte dele indgår i uddannelsesplanen i et indbyrdes forhold, der sikrer den fornødne bredde og alsidighed i uddannelsen, jf. også bemærkningerne til § 2.

Til § 4, stk. 3

Både for »stærke« og »svage« unge kan forlængelse med op til et år være relevant. Det er den uddannelsesansvarlige skole, der sammen med den unge vurderer, om forløbet skal være 2-årigt eller længere. Det vil også være muligt at aftale en forlængelse af uddannelsesforløbet, efter at uddannelsesplanen er fastlagt.

Forlængelse af uddannelsesforløbet kan f.eks. anvendes til at afrunde uddannelsen med en række enkeltfag eller 2. skoleperiode i en erhvervsuddannelse. Den unge får herved mulighed for at kunne gennemføre en efterfølgende ungdomsuddannelse uden brug af statens uddannelsesstøtte inden for klippekortet, jf. bemærkningerne til § 13.

Til § 4, stk. 4

Bemyndigelsen i stk. 4 til at fastsætte regler om uddannelsens indhold, tænkes anvendt til en ikke udtømmende opregning af de mulige uddannelsesforløb, projekter mv., der er omtalt i § 3 og til mind-

stekrav om uddannelsens sammensætning og krav om, at den første del af uddannelsen skal påbegyndes med eller i direkte forlængelse af et kursus på den uddannelsesansvarlige skole. Det vil blive krævet, at mindst 1 år af den fri ungdomsuddannelse har karakter af skolebaseret undervisning.

Til § 5, stk. 1

Godkendelse af en skole som uddannelsesansvarlig vil forudsætte, at skolen overfor ministeriet erklærer at opfylde de nærmere fastsatte betingelser for godkendelse, jf. stk. 3. Der forventes ikke foretaget en konkret vurdering af den enkelte skole i øvrigt, da de skoler, der kan godkendes som uddannelsesansvarlige, i forvejen er godkendt.

Til § 5, stk. 2

Som hovedregel vil kun skoler kunne godkendes som uddannelsesansvarlige. En godkendelse forudsætter, at det efter en konkret vurdering skønnes, at skolen kan varetage opgaven som uddannelsesansvarlig for fri ungdomsuddannelse i henhold til denne lov. Der er blandt andet tænkt på voksenuddannelsescentre, HF-kurser, visse frie grundskoler med overbygningsforløb og landbrugsskolerne.

Undtagelsesvis vil andre institutioner kunne godkendes som uddannelsesansvarlige. Godkendelse vil forudsætte, at institutionen vurderes at have et tilstrækkeligt udbygget pædagogisk miljø, herunder en administration og pædagogisk ledelse, der gør det muligt at varetage opgaven som uddannelsesansvarlig pædagogisk tilfredsstillende.

Til § 5, stk. 3

Godkendelse forudsætter, at skolen har de nødvendige forudsætninger for at kunne yde rådgivning og vejledning, og at skolen påtager sig de opgaver, der er forbundet med at være uddannelsesansvarlig, herunder ansvaret for uddannelsens kvalitet og uddannelsesplanens sammensætning.

Til den uddannelsesansvarlige skoles opgaver hører også vejledningsopgaver m.v. i forbindelse med, at den unge afbryder uddannelsen.

Der fastsættes nærmere regler om mindstekrav til skolens forudsætninger for at vejlede og rådgive, jf. § 8.

Godkendelse vil også være betinget af, at skolen har modtaget instruktion/deltaget i et kursus om praktiske og administrative spørgsmål i forbindelse med funktionen som uddannelsesansvarlig.

Der vil gennem Fællesrådet for den Fri Ungdomsuddannelse blive tilbudt kurser i vejledning og råd-

givning med henblik på opkvalificering og faglig ajourføring af skolens vejleder(e).

Fællesrådet vil samtidig tilbyde kurser om de praktiske og administrative opgaver i forbindelse med funktionen som uddannelsesansvarlig. En uddannelsesansvarlig skole skal således have kendskab til uddannelsestilbuddene hos mulige samarbejdspartnere i henhold til § 3, til mulighederne for godskrivning af uddannelsesdele ved eventuel videre uddannelse samt til statens uddannelsesstøtte. Skolen skal kende sin underretningspligt over for den kommunale ungdomsvejledning og evt. den unges forældre. Skolen skal være instrueret om formkrav til uddannelsesplaner og uddannelsesbeviser.

Til § 5, stk. 4

Undervisningsministeriet fører ikke særskilt tilsyn med uddannelsesansvarlige skoler. Inddragelse af en godkendelse vil derfor ofte forudsætte, at ministeriet orienteres om de forhold, der begrunder inddragelsen. Orienteringen kan f.eks. komme fra Fællesrådet for den Fri Ungdomsuddannelse på baggrund af klager over en uddannelsesansvarlig skole i henhold til § 19, eller f.eks. på baggrund af fællesrådets vurdering af kvaliteten af de indsendte uddannelsesplaner, jf. bemærkningerne til § 17.

Godkendelsen kan også inddrages af andre grunde, f.eks. ved misbrug af tilskud i henhold til denne lov, eller hvis skolen ikke følger eller opfylder bestemmelser i særlovgivning for den pågældende skoleform.

Til § 6, stk. 1

Skoler, som er godkendt til at udbyde den fri ungdomsuddannelse, kan frit optage elever til den fri ungdomsuddannelse, hvis skolen vurderer at kunne imødekomme elevens ønsker til uddannelsen. Skolen må vurdere, om der er de fornødne ressourcer (vejledning, lokaler mv.) til rådighed, og om optagelse er økonomisk mulig på de i §§ 10 og 11 nævnte vilkår.

Henvisning er således ikke en forudsætning for optagelse på en kommunal ungdomsskole, en daghøjskole, produktionsskole eller andre skoler med henblik på den fri ungdomsuddannelse.

Der fastsættes ingen aldersgrænse for, hvilke elever der kan optages på den fri ungdomsuddannelse. Tilsvarende gælder øvrige ungdomsuddannelser.

I øvrigt gælder de aldersbetingelser, der er fastsat for de enkelte skoleformer.

Til § 6, stk. 2

For unge, der har behov for at finde støtte og opbakning i et fællesskab, vil den fri ungdomsuddannelse kunne tilrettelægges som et forløb, der i hovedtrækkene er identiske. Denne tilrettelæggelsesform vil derfor i særlig grad være velegnet for gruppen af unge, hvis forudsætninger gør det vanskeligt at gennemføre uddannelsen »på egen hånd«.

Ved tilrettelæggelse af uddannelsen for grupper af unge, er udgangspunktet fortsat den enkelte unges behov og forudsætninger, ligesom der skal opstilles individuelle uddannelsesmål.

Tilrettelæggelse af fri ungdomsuddannelse for grupper af unge kan blandt andet ske gennem et lokalt samarbejde mellem skoler og foreninger.

Til § 7, stk. 1

Den afsluttende samtale skal sætte uddannelsesforløbet i perspektiv for den unge, herunder i forhold til de fastsatte uddannelsesmål, og samtidig fungere som en tilbagemelding fra den unge til den uddannelsesansvarlige skole. Der udarbejdes en fælles, skriftlig erklæring om uddannelsesforløbet. Den afsluttende samtale skal endvidere indeholde vejledning og rådgivning om overgangen til anden uddannelse eller beskæftigelse, herunder eventuel henvisning til anden vejledning.

Til § 7, stk. 2

Der vil blive fastsat regler om, at uddannelsesbeviset skal indeholde de(t) formulerede uddannelsesmål og beskrivelse af uddannelsens indhold, med specificering af hver enkelt del således:

- uddannelsesinstitutionens/projektets/aktivitetens navn
- varighed
- omfang
- indhold
- andet

Uddannelsesbeviset kan vedlægges den fælles erklæring om uddannelsesforløbet, jf. stk. 1.

Uddannelsesbeviset kan vedlægges eventuelle karakter- eller eksamensbeviser og udtalelser fra de involverede skoler m.fl.

Afbryde uddannelsen, skal skolen efter anmodning give den unge dokumentation for den gennemførte del af uddannelsen med beskrivelse af de enkelte uddannelsesdele som i et uddannelsesbevis.

Til § 8, stk. 1

Bestemmelsen indebærer, at skolen skal have de nødvendige forudsætninger for at vejlede og rådgive, lave uddannelsesplaner og formulere individuelle mål svarende til den størst mulige personlige udvikling i løbet af uddannelsen. Skolen kan eventuelt inddrage hjælp fra en ekstern vejleder.

Den uddannelsesansvarlige skole skal udpege en kontaktperson, som den unge og øvrige parter kan henvende sig til under forløbet, og som løbende følger den unge. Kontaktpersonen skal være fast tilknyttet skolen.

Den uddannelsesansvarlige skoles vejledningspligt vedrører også perioder under uddannelsen, hvor den unge er på en uddannelsesinstitution med egen uddannelses- eller studievejleder.

Skolen skal vejlede den unge om overgangen til anden uddannelse eller erhverv. Skolen skal blandt andet sørge for, at den unge gøres opmærksom på tidsfrister i forbindelse med ansøgning om optagelse på andre uddannelser og/eller påse, at der ved afslutning af den fri ungdomsuddannelse er etableret kontakt til anden vejledning.

Skolens pligt til vejledning gælder også ved overgang til anden uddannelse m.v. i forbindelse med, at den fri ungdomsuddannelse afbrydes.

Den unge kan vælge at benytte andre vejledningstilbud som supplement til den uddannelsesansvarlige skoles.

Til § 8, stk. 2

Der vil blive fastsat regler om, at vejledningen skal indeholde støtte til den unge i bestræbelserne på at opstille uddannelsesmål, der rummer realistiske udfordringer, ligesom vejledningen i hele forløbet skal støtte den unge i at nå sine mål. Vejledning i forhold til uddannelsesmål kræver derfor et godt kendskab til den unge.

Vejledningen vedrører den fri ungdomsuddannelse og de forhold, der er knyttet til den unges uddannelsesforløb, herunder oplysninger om evt. skolepenge, tilskuds- og støttemuligheder m.v. Vejledningen skal også vedrøre mulighederne for godskrivning af de enkelte uddannelsesdele eller uddannelsen som helhed ved eventuel videre uddannelse, orientering om eventuelle adgangskrav i videre uddannelse og om beskæftigelsesmuligheder med udgangspunkt i den fri ungdomsuddannelse. En personlig rådgivning om forhold i den unges liv, der ikke har forbindelse til uddannelsen, er derimod ikke obligatorisk.

Det vil også være skolens opgave at råde den unge til at gennemføre en anden ungdomsuddannelse,

hvis dette forekommer mere relevant i forhold til den unges forudsætninger og uddannelsesmål.

Det er af afgørende betydning, at der sker en effektiv sammenkædning af den kommunale ungdomsvejledning, grundskolens skolevejledning og vejledning på den fri ungdomsuddannelse.

Erhvervsgrunduddannelseslovens bestemmelse om kommunal ungdomsvejledning indeholder hjemmel til at fastsætte regler om vejledningssamarbejde, der forpligter den kommunale vejledning. Bestemmelsen i stk. 2 giver undervisningsministeren hjemmel til at fastsætte regler for de uddannelsesansvarlige skolers samarbejde med den kommunale ungdomsvejledning.

Til § 9

Godskrivning i den i § 9 nævnte situation er begrundet i hensynet til de mange unge, der først i løbet af et skoleophold bliver opmærksom på muligheden for og lysten til at gennemføre en fri ungdomsuddannelse. I de tilfælde kan skoleopholdet medregnes i begrænset omfang på de nævnte vilkår. Beslutningen om medregning vil dog altid bero på den unges egne ønsker og den uddannelsesansvarlige skoles vurdering i forhold til uddannelsesmål.

Til § 10

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 6, som indebærer, at både statsligt og kommunalt finansierede uddannelsesdele m.v. kan indgå i den fri ungdomsuddannelse og modtage den for uddannelsesdelen sædvanlige driftsbevilling.

Til § 11, stk. 1

Den uddannelsesansvarlige skole kan aftale »køb« af uddannelsesdele m.v. til den enkelte unge. Prisen for en uddannelsesdel aftales mellem den uddannelsesansvarlige skole og pågældende interessent. Den uddannelsesansvarlige skole kan købe ikke blot afrundede uddannelser, men også uddannelsesdele f.eks. i foreningsregi.

Staten yder tilskud pr. elevuge til de dele af uddannelsesplanen, jf. § 2, stk. 1, som ikke er finansieret efter § 10.

Til § 11, stk. 2

Tilskud til den uddannelsesansvarlige skoles udgifter i forbindelse med rådgivning og vejledning samt til administration forventes udbetalt i to rater. Første rate udbetales, når der er fastlagt en uddannelsesplan for den unge, jf. § 2, stk. 1. Anden rate

udbetales, når den uddannelsesansvarlige skole har udstedt et uddannelsesbevis til den unge, jf. § 7, stk. 1.

Til § 11, stk. 3

Tilskud i henhold til § 11, stk. 1 og 2 ydes som faste tilskud, der er uafhængige af de faktiske udgifter.

Det er således op til den uddannelsesansvarlige skole at sikre, at der er økonomisk dækning for den fastlagte uddannelsesplan.

Til § 11, stk. 4

Der tænkes bl.a. fastsat regler om indholdet af de uddannelsesdele, hvortil der kan ydes tilskud efter § 11, stk. 1, så det f.eks. sikres, at der ikke ydes tilskud til bl.a. lønnet beskæftigelse i udlandet.

Endvidere tænkes fastsat betingelser for ydelse af tilskud efter stk. 1, når den uddannelsesansvarlige skole m.v. ikke modtager driftstilskud i henhold til § 10.

Til § 12, stk. 2

Tilskud kan tilbageholdes, indtil skolen har dokumenteret, at de regelstridige forhold er bragt i orden. Hvis det af en skole oplyste grundlag for tilskudsregningen viser sig at være fejlagtigt, kan ministeren også kræve tilskud tilbagebetalt, selvom tilskud er udbetalt endeligt.

Til § 13

Under gennemførelse af en fri ungdomsuddannelse skal eleven efter forslaget kunne få støtte til uddannelsen.

En elev får uanset alder statslig elevstøtte under ophold på en fri kostskole. Elever på efterskoler får endvidere kommunal elevstøtte. Under kurser på produktionsskoler får eleven deltagergodtgørelse.

En elev under 18 år på husholdningsskoler og håndarbejds-skoler samt ungdomshøjskoler får endvidere kommunal elevstøtte.

En elev under 18 år forsørges i øvrigt principielt af forældrene.

En elev, der er fyldt 18 år, kan få statens uddannelsesstøtte til den fri ungdomsuddannelse efter de almindelige regler herom. Det er tanken, at eleven udover sædvanlig uddannelsesstøtte (stipendium og studielån) skal kunne få stipendium som tilskud til dækning af undervisningsafgiften til uddannelser i Danmark.

En elev, der er fyldt 18 år, skal kunne vælge mellem elevstøtte og statens uddannelsesstøtte. Der skal kunne vælges om én gang.

Den fri ungdomsuddannelse er en ungdomsuddannelse, der giver ret til uddannelsesstøtte uden for klippekortet, indtil denne første ungdomsuddannelse er afsluttet.

En elev, der får uddannelsesstøtte til den fri ungdomsuddannelse uden for klippekortet, omfattes af alle reglerne herom, blandt andet skal uddannelsen være ulønnet, der må ikke ydes anden støtte, der tilsigter at dække leveomkostningerne, og eleven er økonomisk forældrefølgende indtil det fyldte 19. år.

Eleven kan tage uddannelsesstøtte (stipendium og studielån) med til udlandsophold, der indgår som en del af den fri ungdomsuddannelse. Eventuelle undervisningsafgifter i udlandet forudsættes finansieret efter § 11, stk. 1.

Når den fri ungdomsuddannelse er afsluttet, og eleven gennemgår en ny uddannelse, gives der uddannelsesstøtte til denne inden for klippekortet (hvis uddannelsen giver ret til uddannelsesstøtte).

Hvis eleven vil starte en videregående uddannelse med adgangskrav, der ikke er opfyldt gennem den fri ungdomsuddannelse, vil der kunne ydes tillægsklip til at opfylde disse adgangskrav.

Eleven vil også kunne udnytte klippekortet til at gennemføre en erhvervsrettet ungdomsuddannelse, f.eks. en erhvervsuddannelse efter den fri ungdomsuddannelse. Det kan dog i et vist omfang begrænse retten til statens uddannelsesstøtte til en efterfølgende videregående uddannelse.

Da den fri ungdomsuddannelse normalt vil erstatte 1. skoleperiode og den fri ungdomsuddannelse kan forlænges (med op til 1 år), så den f.eks. også omfatter 2. skoleperiode af en erhvervsuddannelse, er det dog ikke nødvendigt at bruge af klippekortet for at gennemføre en erhvervsuddannelse i kombination med den fri ungdomsuddannelse.

Det er af hensyn til administrationen af statens uddannelsesstøtte nødvendigt, at det udtrykkeligt i elevens individuelle uddannelsesplan anføres, hvilke perioder eleven ønsker uddannelsesstøtte. Hvis en elev under uddannelsen ændrer sit valg af støtte efter § 13, stk. 3, skal det i en ny uddannelsesplan oplyses, hvilke perioder, eleven nu ønsker uddannelsesstøtte.

Til kapitel 7

Til § 15

De fleste uddannelsesansvarlige skoler vil, for at kunne godkendes, have behov for målrettet vejlederuddannelse til en eller flere lærere. Opkvalificering af skolernes vejledning tænkes varetaget gennem

kursusvirksomhed, der tilrettelægges og gennemføres af Fællesrådet for den Fri Ungdomsuddannelse med tilskud fra Undervisningsministeriet. Indtil denne ordning kan træde i kraft, er det tanken, at Undervisningsministeriet sørger for, at der udbydes de nødvendige og relevante kurser, jf. også bemærkningerne om de administrative og økonomiske konsekvenser af lovforslaget. De uddannelsesansvarlige skoleformers foreninger vil blive inddraget ved tilrettelæggelsen af kursusvirksomheden.

Der forventes også ydet tilskud til en midlertidig konsulentordning i skoleåret 1994/95, der kan bistå de uddannelsesansvarlige skoler med vejledningsoplysninger i den indledende fase.

Til kapitel 8

Til § 16 og § 17

Blandt de 6 medlemmer af fællesrådet, der udpeges af undervisningsministeren, vil de 3 blive udpeget inden for tilgrænsende uddannelser, herunder erhvervsuddannelserne, de gymnasiale uddannelser og de almene voksenuddannelser.

Af vedtægterne vil fremgå, at der nedsættes et forretningsudvalg. Fællesrådets formand er formand for forretningsudvalget.

Fællesrådet for den Fri Ungdomsuddannelse skal fungere som et bindeled mellem de uddannelsesansvarlige skoler indbyrdes.

Fællesrådet skal endvidere etablere kontakter mellem de uddannelsesansvarlige skoler og andre uddannelsesinstitutioner m.fl., der modtager uddannelsessøgende som led i den fri ungdomsuddannelse.

Fællesrådet skal forestå kursusvirksomhed for uddannelsesansvarlige skoler og for andre skoler m.v., der bidrager til den fri ungdomsuddannelse.

Fællesrådet skal oplyse om den fri ungdomsuddannelse overfor ungdomsgruppen, folkeskolen, erhvervslivet og de uddannelsesinstitutioner, der modtager unge med den fri ungdomsuddannelse.

Fællesrådet skal opsamle viden og udgive informationsmateriale.

Fællesrådet skal rådgive Undervisningsministeriet.

Fællesrådet skal i hvert fald i en overgangsperiode modtage kopi af alle uddannelsesplaner med henblik på vurdering af deres indhold.

Fællesrådet er klageinstans.

Fællesrådet bistår ved evt. skift til en anden uddannelsesansvarlig skole, jf. § 20.

For ansatte ved fællesrådet skal løn- og ansættelsesvilkår følge de af finansministeren aftalte eller fastsatte bestemmelser.

Til § 19

Klageadgangen vedrører kun funktionen som uddannelsesansvarlig.

Klager i henhold til stk. 1 om uddannelsesplanens sammensætning vedrører de forpligtelser, den uddannelsesansvarlige skole har for uddannelsesplanens kvalitet, herunder i forhold til det formulerede uddannelsesmål.

Klager i henhold til stk. 2 vedrører den uddannelsesansvarlig skoles vejledningsforpligtelse, herunder kvaliteten af den vejledning, skolen yder den unge.

4-ugers fristen regnes fra det tidspunkt, hvor den unge bliver opmærksom på det forhold, klagen vedrører, dog skal klagen indbringes inden uddannelsens afslutning.

Som eksempel på de foranstaltninger, der er nævnt i stk. 3, er udarbejdelse af en ny uddannelsesplan for den unge eller henvisning af eleven til en anden uddannelsesansvarlig skole.

Til § 20

Som udgangspunkt er tilknytningen mellem den unge og den uddannelsesansvarlige skole konstant i hele uddannelsesforløbet. Bestemmelsen skal derfor kun anvendes, når et fortsat samarbejde mellem parterne er udelukket. Bestemmelsen finder ikke anvendelse, når det afbrudte samarbejde udelukkende kan lægges eleven til last.

Ved skift af uddannelsesansvarlig skole følger den resterende del af tilskud i henhold til § 11, stk. 1 og 2, eleven og udbetales til den skole, der overtager funktionen som uddannelsesansvarlig.

Til § 21

Bemyndigelsen tænkes udmøntet i en bestemmelse om, at elever, der har behov herfor, gives specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand i mindst det omfang, der følger af de regler, der gælder for de uddannelsesaktiviteter, der indgår i uddannelsesplanen. En tilsvarende bestemmelse gælder for erhvervsgrunduddannelsen.

Der tænkes ikke etableret særlige tilskud til specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand for de uddannelsesdele, der er omfattet af § 11, stk. 1. Det særlige hensyn til den unge må her indgå i en pris, der aftales med den uddannelsesansvarlige skole.

Til § 22

Ikrafttrædelsesbestemmelsen tager sigte på, at de nødvendige bemyndigelser kan udnyttes og de uddannelsesansvarlige skoler godkendes inden den 1. januar 1995.

Bestemmelsen i § 9 om godskrivning kan kun finde anvendelse på uddannelsesforløb, der er gennemført efter den 1. januar 1995.

Til § 23

Med den foreslåede ændring af lov om statens uddannelsesstøtte sikres den unge ret til at gennemføre en gymnasial uddannelse efter en afsluttet fri ungdomsuddannelse, når dette er nødvendigt for at gennemføre en videregående uddannelse.